

เรื่องเสร็จที่ .../....

๑๓๒๕/๖๕๖

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง สถานะความเป็นโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕
ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒

กรมโรงงานอุตสาหกรรมได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ อก ๐๓๐๒/๑๓๐๙๓ ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปลงความได้ว่า โดยที่พระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “โรงงาน” ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยกำหนดให้ “โรงงาน” หมายความว่า อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะที่ใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่ห้าสิบบางม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่ห้าสิบบางม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไปโดยใช้เครื่องจักรหรือไม่ก็ตามเพื่อประกอบกิจการโรงงาน ทั้งนี้ ตามประเภทหรือชนิดของโรงงานที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งการแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสถานะของใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน (ร.ง. ๔) ที่ผู้ประกอบการโรงงานได้รับอนุญาตไว้เดิมหลายประการและผู้ประกอบการโรงงานหลายรายได้สอบถามมายังกรมโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งกรมโรงงานอุตสาหกรรมได้พิจารณาแล้วยังมีความเห็นแตกต่างกัน และอาจเกิดผลกระทบต่อผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานเดิม ดังนั้น เพื่อให้ปัญหาดังกล่าวได้ข้อยุติที่จะนำไปเป็นแนวทางการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายต่อไป กรมโรงงานอุตสาหกรรมจึงขอหารือคณะกรรมการกฤษฎีกาในประเด็นปัญหาข้อกฎหมายรวมสามประเด็น โดยมีข้อเท็จจริงสรุปได้ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กำหนดบทนิยามคำว่า “โรงงาน” หมายความว่า อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะที่ใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่ห้าสิบบางม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่ห้าสิบบางม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่เจ็ดคนขึ้นไป โดยใช้เครื่องจักรหรือไม่ก็ตาม สำหรับทำ ผลิต ประกอบ บรรจุ ซ่อม ซ่อมบำรุง ทดสอบ ปรับปรุง แปรสภาพ ลำเลียง เก็บรักษา หรือทำลายสิ่งใด ๆ ทั้งนี้ ตามประเภทหรือชนิดของโรงงานที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งตามบทนิยามดังกล่าวมีหลักการที่เป็นองค์ประกอบสำคัญ คือ โรงงานจะต้องมีการใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่ห้าสิบบางม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่ห้าสิบบางม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่เจ็ดคนขึ้นไปโดยใช้เครื่องจักรหรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้ ตามประเภทหรือชนิดของโรงงานที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งในการออกกฎกระทรวงนั้น มาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติโรงงานฯ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้โรงงานตามประเภท ชนิด หรือขนาดใดเป็นโรงงานจำพวกที่ ๑ โรงงานจำพวกที่ ๒ หรือโรงงานจำพวกที่ ๓ ซึ่งในปัจจุบันโรงงานจำพวกที่ ๓ ส่วนใหญ่จะกำหนดให้มีการใช้เครื่องจักรตั้งแต่ห้าสิบบางม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่

ส่งพร้อมหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๕/๑๗๓ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๒ ซึ่งสำนักงาน
คณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

เรื่องเสร็จที่ ๑๓๒๔/๒๕๖๒

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง สถานะความเป็นโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕
ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒

กรมโรงงานอุตสาหกรรมได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ อก ๐๓๐๒/๑๓๐๙๓ ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า โดยที่พระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “โรงงาน” ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยกำหนดให้ “โรงงาน” หมายความว่า อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะที่ใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่ห้าสิบลำแรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่ห้าสิบลำแรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไปโดยใช้เครื่องจักรหรือไม่ก็ตามเพื่อประกอบกิจการโรงงาน ทั้งนี้ ตามประเภทหรือชนิดของโรงงานที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งการแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามดังกล่าวส่งผลต่อสถานะของใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน (ร.ง. ๔) ที่ผู้ประกอบการโรงงานได้รับอนุญาตไว้เดิมหลายประการและผู้ประกอบการโรงงานหลายรายได้สอบถามมายังกรมโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งกรมโรงงานอุตสาหกรรมได้พิจารณาแล้วยังมีความเห็นแตกต่างกัน และอาจเกิดผลกระทบต่อผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานเดิม ดังนั้น เพื่อให้ปัญหาดังกล่าวได้ข้อยุติที่จะนำไปเป็นแนวทางการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายต่อไป กรมโรงงานอุตสาหกรรมจึงขอหารือคณะกรรมการกฤษฎีกาในประเด็นปัญหาข้อกฎหมายรวมสามประเด็น โดยมีข้อเท็จจริงสรุปได้ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กำหนดบทนิยามคำว่า “โรงงาน” หมายความว่า อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะที่ใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่ห้าสิบลำแรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่ห้าสิบลำแรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่เจ็ดคนขึ้นไปโดยใช้เครื่องจักรหรือไม่ก็ตาม สำหรับทำ ผลิต ประกอบ บรรจุ ซ่อม ซ่อมบำรุง ทดสอบ ปรับปรุง แปรสภาพ ลำเลียง เก็บรักษา หรือทำลายสิ่งใด ๆ ทั้งนี้ ตามประเภทหรือชนิดของโรงงานที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งตามบทนิยามดังกล่าวมีหลักการที่เป็นองค์ประกอบสำคัญ คือ โรงงานจะต้องมีการใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่ห้าสิบลำแรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่ห้าสิบลำแรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่เจ็ดคนขึ้นไปโดยใช้เครื่องจักรหรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้ ตามประเภทหรือชนิดของโรงงานที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งในการออกกฎกระทรวงนั้น มาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติโรงงานฯ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้โรงงานตามประเภท ชนิด หรือขนาดใดเป็นโรงงานจำพวกที่ ๑ โรงงานจำพวกที่ ๒ หรือโรงงานจำพวกที่ ๓ ซึ่งในปัจจุบันโรงงานจำพวกที่ ๓ ส่วนใหญ่จะกำหนดให้มีการใช้เครื่องจักรตั้งแต่ห้าสิบลำแรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่

ส่งพร้อมหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๕/๑๗๓ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๒ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ห้าสิบคนขึ้นไป และบางประเภทหรือชนิดได้กำหนดให้มีการใช้เครื่องจักรตั้งแต่ห้าแรงม้าขึ้นไป หรือคนงานตั้งแต่เจ็ดคนขึ้นไป ซึ่งจัดเป็นโรงงานจำพวกที่ ๓ ทุกขนาด โดยมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติ โรงงานฯ ได้กำหนดให้ผู้ประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่ ๓ ต้องได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการ โรงงาน (ร.ง. ๔) ก่อนจึงจะตั้งโรงงานหรือประกอบกิจการโรงงานได้

ต่อมาพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยาม คำว่า “โรงงาน” ในส่วนของหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้เครื่องจักรหรือคนงานเพื่อประกอบกิจการ โรงงานใหม่ โดยกำหนดให้โรงงานต้องมีการใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่ห้าสิบแรงม้าหรือกำลัง เทียบเท่าตั้งแต่ห้าสิบแรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไปโดยใช้เครื่องจักรหรือไม่ก็ตาม ซึ่งการแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามดังกล่าวมีผลให้ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน (ร.ง. ๔) เดิม ที่มีการใช้เครื่องจักรที่มีกำลังรวมต่ำกว่าห้าสิบแรงม้า หรือคนงานต่ำกว่าห้าสิบคน ไม่จัดเป็นโรงงาน ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒)ฯ แต่โดยที่บทเฉพาะกาลมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒)ฯ ได้กำหนดให้ใบอนุญาต ประกอบกิจการโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งออกให้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒)ฯ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีการเลิกประกอบกิจการ โรงงานหรือถูกเพิกถอนใบอนุญาต จึงมีประเด็นข้อหาหรือว่า โดยผลของบทเฉพาะกาลดังกล่าว จะมีผลให้สถานะตามกฎหมายของใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานที่มีอยู่เดิมยังคงเป็นใบอนุญาต ประกอบกิจการโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ โรงงาน (ฉบับที่ ๒)ฯ หรือไม่ โดยในประเด็นนี้มีความเห็นแตกต่างกันเป็นสองฝ่าย ดังนี้

ฝ่ายที่หนึ่ง เห็นว่า เมื่อพิจารณาบทเฉพาะกาลมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติ โรงงาน (ฉบับที่ ๒)ฯ แล้ว การประกอบกิจการโรงงานที่มีการใช้เครื่องจักรที่มีกำลังรวมต่ำกว่าห้าสิบ แรงม้า หรือมีการใช้คนงานต่ำกว่าห้าสิบคน ซึ่งได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานก่อนวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันที่พระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒)ฯ มีผลใช้บังคับ จะไม่ถือเป็นโรงงาน ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานอีกต่อไป เนื่องจากจำนวนกำลังรวมของเครื่องจักรหรือจำนวนคนงาน ไม่เป็นไปตามองค์ประกอบของบทนิยามคำว่า “โรงงาน” ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒)ฯ แต่สำหรับใบอนุญาตประกอบ กิจการโรงงานตามกฎหมายเดิมที่มีการใช้เครื่องจักรที่มีกำลังรวมตั้งแต่ห้าสิบแรงม้าขึ้นไป หรือใช้ คนงานตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไป ยังถือเป็นโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน ดังนั้น ใบอนุญาต ประกอบกิจการโรงงานสำหรับโรงงานที่มีการใช้เครื่องจักรที่มีกำลังรวมตั้งแต่ห้าสิบแรงม้าขึ้นไป หรือมีการใช้คนงานตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไปเท่านั้นที่ยังคงมีสถานะเป็นใบอนุญาตตามกฎหมายต่อไป

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า เมื่อพิจารณาบทเฉพาะกาลมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติ โรงงาน (ฉบับที่ ๒)ฯ แล้ว การประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่ ๓ ที่มีการใช้เครื่องจักรที่มีกำลังรวม ต่ำกว่าห้าสิบแรงม้า หรือใช้คนงานต่ำกว่าห้าสิบคน ซึ่งได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน ก่อนวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันที่พระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒)ฯ มีผลใช้บังคับ ยังถือ เป็นโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานต่อไป เนื่องจากมาตรา ๒๖ กำหนดรองรับสิทธิของผู้ประกอบ กิจการโรงงานที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานเดิมให้สามารถใช้ใบอนุญาตประกอบกิจการ โรงงานได้ต่อไปจนกว่าจะเลิกประกอบกิจการโรงงานหรือถูกเพิกถอนใบอนุญาต ดังนั้น ใบอนุญาต ประกอบกิจการโรงงานจึงยังคงมีสถานะเป็นใบอนุญาตตามกฎหมายต่อไป

สำหรับความเห็นของฝ่ายที่สองจะสอดคล้องกับความเห็นของผู้ประกอบกิจการโรงงานหลายรายที่ได้สอบถามมายังกรมโรงงานอุตสาหกรรม โดยผู้ประกอบกิจการดังกล่าวมีความกังวลว่า หากตีความบทเฉพาะกาลมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒) ตามความเห็นของฝ่ายที่หนึ่ง หลังจากที่พระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒) มีผลใช้บังคับแล้ว การประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่ ๓ เดิม ที่ใช้เครื่องจักรต่ำกว่าห้าสิบลำแรงม้า หรือใช้คนงานต่ำกว่าห้าสิบคน ถ้ามีการใช้เครื่องจักรเพิ่มขึ้นจนทำให้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่ห้าสิบลำแรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไปจะมีผลทำให้ต้องมีการขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานใหม่ ซึ่งอาจเกิดปัญหาหรืออุปสรรคที่ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากทำเลที่ตั้งของโรงงานอาจขัดต่อกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองหรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ด้วยเหตุนี้ ผู้ประกอบกิจการโรงงานจึงมีความเห็นว่า ใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานที่มีการใช้เครื่องจักรที่มีกำลังรวมต่ำกว่าห้าสิบลำแรงม้า หรือมีการใช้คนงานต่ำกว่าห้าสิบคนยังถือว่าเป็นใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานตามบทเฉพาะกาลมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒)

ประเด็นที่สอง ปัจจุบันพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒) ยังไม่มีผลใช้บังคับ หากผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานที่มีการใช้เครื่องจักรที่มีกำลังรวมต่ำกว่าห้าสิบลำแรงม้า หรือมีการใช้คนงานต่ำกว่าห้าสิบคน ได้แจ้งเพิ่มจำนวนเครื่องจักรตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งเมื่อรวมจำนวนเครื่องจักรที่แจ้งเพิ่มกับสิทธิเดิมที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานไว้แล้วจะทำให้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่ห้าสิบลำแรงม้าขึ้นไป กรณีดังกล่าวจะมีผลทำให้โรงงานที่ได้แจ้งเพิ่มจำนวนเครื่องจักรถือเป็นโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒) หรือไม่ โดยในประเด็นนี้มีความเห็นแตกต่างกันเป็นสองฝ่าย ดังนี้

ฝ่ายที่หนึ่ง เห็นว่า การแจ้งเพิ่มจำนวนเครื่องจักรตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน เป็นนิติกรรมฝ่ายเดียวที่ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ และเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งแล้ว ในทางปฏิบัติจะมีการบันทึกรับทราบการดำเนินการดังกล่าวไว้ในใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานเพื่อประโยชน์ในการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมรายปี แต่ยังไม่ถือว่าเป็นเครื่องจักรที่เพิ่มขึ้นดังกล่าวเป็นเครื่องจักรที่ได้รับอนุญาตเช่นเดียวกับเครื่องจักรที่ได้รับอนุญาตตามใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานเดิม เนื่องจากมิได้ผ่านการพิจารณาอนุญาตโดยผู้อนุญาตแต่อย่างใด กรณีดังกล่าวจึงไม่อาจนับจำนวนเครื่องจักรที่แจ้งเพิ่มตามมาตรา ๑๙ รวมเข้ากับจำนวนเครื่องจักรที่ได้รับอนุญาตตามใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานเดิม จึงยังคงถือว่าเป็นโรงงานดังกล่าวมีเครื่องจักรไม่ถึงห้าสิบลำแรงม้าอยู่เช่นเดิม จึงไม่ถือเป็นโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒)

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า การแจ้งเพิ่มจำนวนเครื่องจักรตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน แม้จะเป็นนิติกรรมฝ่ายเดียวที่ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งและได้มีการบันทึกรับทราบการดำเนินการดังกล่าวไว้ในใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานเพื่อประโยชน์ในการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมรายปีแล้ว ก็ถือว่าเป็นเครื่องจักรที่เพิ่มดังกล่าวเป็นเครื่องจักรที่ได้รับอนุญาตเช่นเดียวกับเครื่องจักรที่ได้รับอนุญาตตามใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานเดิม กรณีดังกล่าวจึงต้องนับจำนวนเครื่องจักรที่แจ้งเพิ่มตามมาตรา ๑๙ รวมเข้ากับจำนวนเครื่องจักรที่ได้รับอนุญาตตามใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานเดิม

ดังนั้น เมื่อโรงงานดังกล่าวมีการใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่ห้าสิบกิโลวัตต์ขึ้นไป จึงถือเป็นโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒)ฯ

ประเด็นที่สาม ปัจจุบันพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒)ฯ ยังไม่มีผลใช้บังคับ หากผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานที่มีการใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมต่ำกว่าห้าสิบกิโลวัตต์ หรือมีการใช้คนงานต่ำกว่าห้าสิบคน ได้แจ้งเพิ่มจำนวนคนงานและพนักงานเจ้าหน้าที่ได้บันทึกข้อเท็จจริงดังกล่าวไว้ในใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานแล้ว ซึ่งเมื่อรวมจำนวนคนงานที่แจ้งเพิ่มกับจำนวนคนงานตามที่ระบุในใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานเดิมจะทำให้มีจำนวนคนงานเกินกว่าห้าสิบคนขึ้นไป กรณีดังกล่าวจะทำให้โรงงานที่ได้แจ้งเพิ่มจำนวนคนงานถือเป็นโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒)ฯ หรือไม่ โดยในประเด็นนี้มีความเห็นแตกต่างกันเป็นสองฝ่าย ดังนี้

ฝ่ายที่หนึ่ง เห็นว่า การแจ้งเพิ่มจำนวนคนงานนั้น ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานมิได้กำหนดให้ต้องได้รับอนุญาตเช่นเดียวกับการขยายโรงงานตามมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติโรงงานฯ เมื่อผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานได้แจ้งขอเพิ่มจำนวนคนงานต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ แม้พนักงานเจ้าหน้าที่จะได้รับทราบและบันทึกการเพิ่มจำนวนคนงานดังกล่าวลงในใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานแล้วก็ตาม แต่เมื่อการเพิ่มจำนวนคนงานไม่มีการกำหนดให้ต้องมีการอนุญาต จึงไม่สามารถนับจำนวนคนงานที่แจ้งเพิ่มรวมเข้ากับจำนวนคนงานตามที่ระบุไว้ในใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานเดิมได้ ดังนั้น แม้การเพิ่มคนงานจะทำให้มีจำนวนคนงานเกินกว่าห้าสิบคนขึ้นไปก็ตาม ก็ไม่ทำให้โรงงานดังกล่าวเป็นโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒)ฯ

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า การแจ้งเพิ่มจำนวนคนงานนั้น ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานมิได้กำหนดให้ต้องได้รับอนุญาตเช่นเดียวกับการขยายโรงงานตามมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติโรงงานฯ และกฎหมายว่าด้วยโรงงานก็ได้ห้ามการขอเพิ่มจำนวนคนงานในการประกอบกิจการโรงงาน อีกทั้งจำนวนคนงานย่อมเป็นข้อเท็จจริงหนึ่งซึ่งเป็นองค์ประกอบของความเป็นโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒)ฯ ดังนั้น เมื่อผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานได้แจ้งขอเพิ่มจำนวนคนงานต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่จึงต้องรับทราบและบันทึกการเพิ่มจำนวนคนงานดังกล่าวไว้ในใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน ซึ่งหากรวมกับจำนวนคนงานตามที่ระบุไว้ในใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานเดิมแล้วทำให้มีจำนวนคนงานเกินกว่าห้าสิบคนขึ้นไป จึงถือได้ว่าโรงงานดังกล่าวมีองค์ประกอบของจำนวนคนงานครบถ้วนและเป็นโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒)ฯ

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๕) ได้พิจารณาข้อหาหรือของกรมโรงงานอุตสาหกรรม โดยมีผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมโรงงานอุตสาหกรรม) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นในแต่ละประเด็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานที่ออกตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ จะถือเป็นใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยผลของบทเฉพาะกาลมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือไม่

เห็นว่า พระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒^๑ มีสาระสำคัญ เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยมีวัตถุประสงค์เป็นการเปลี่ยนแปลง หลักเกณฑ์การควบคุมการประกอบกิจการโรงงานใหม่เพื่อให้การควบคุมการประกอบกิจการโรงงาน เป็นไปเพียงเท่าที่จำเป็น เกิดความรวดเร็ว ประหยัด และลดภาระแก่ผู้ประกอบการโรงงาน โดยเฉพาะผู้ประกอบการโรงงานขนาดเล็ก รวมทั้งยกเลิกอายุใบอนุญาตและการต่ออายุใบอนุญาต ประกอบกิจการโรงงาน การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติโรงงานฯ จึงมีผลให้โรงงานขนาดเล็ก สามารถประกอบกิจการโรงงานได้โดยไม่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลตามพระราชบัญญัติโรงงานฯ นอกจากนี้ โดยที่โรงงานขนาดเล็กที่ประกอบกิจการบางประเภทหรือชนิดที่อาจเป็นอันตรายต่อบุคคล หรือสิ่งแวดล้อมเป็นกิจการที่อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลโดยกฎหมายเฉพาะอื่นอยู่แล้ว เช่น กฎหมาย ว่าด้วยวัตถุอันตราย กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน และกฎหมาย ว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ การกำหนดให้ประกอบกิจการโรงงาน ขนาดเล็กยังคงอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติโรงงานฯ ย่อมทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในการใช้บังคับ กฎหมายอันไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติมาตรา ๗๗ วรรคหนึ่ง^๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กรณีจึงไม่มีความจำเป็นต้องกำหนดให้การประกอบกิจการโรงงานขนาดเล็กอยู่ภายใต้บังคับ ของพระราชบัญญัติโรงงานฯ อีกต่อไป ด้วยเหตุนี้ จึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “โรงงาน” ตามมาตรา ๕^๓ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อกำหนดให้โรงงานที่อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลตามพระราชบัญญัติ โรงงานฯ มีการใช้กำลังรวมของเครื่องจักรหรือใช้จำนวนคนงานเพิ่มมากขึ้น โดยหมายความว่า อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะที่ใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่ห้าสิบบางม้าหรือกำลังเทียบเท่า

^๑ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว ทำให้บทบัญญัติบางประการไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับ สภาพการณ์ปัจจุบันโดยเฉพาะหลักเกณฑ์การควบคุมการประกอบกิจการโรงงานที่มีความเข้มงวดและล่าช้า อันสร้างปัญหาและอุปสรรคต่อการประกอบกิจการโรงงาน สมควรเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์การควบคุมการประกอบ กิจการโรงงานใหม่เพื่อให้การควบคุมการประกอบกิจการโรงงานเป็นไปเพียงเท่าที่จำเป็น เกิดความรวดเร็ว ประหยัด และลดภาระแก่ผู้ประกอบการโรงงาน โดยเฉพาะผู้ประกอบการโรงงานขนาดเล็ก โดยการปรับปรุงขั้นตอน และระยะเวลาการพิจารณาของผู้อนุญาตและพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายให้มีความชัดเจน ลดการใช้ดุลพินิจ ยกเลิกการกำหนดให้มีการต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน และแก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษ รวมทั้งปรับปรุง อัตราค่าธรรมเนียม เพื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้นและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องตรา พระราชบัญญัตินี้

^๒ มาตรา ๗๗ รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมด ความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ โดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นการกระทบแก่ประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

ฯลฯ

ฯลฯ

“มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

“โรงงาน” หมายความว่า อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะที่ใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่ ห้าสิบบางม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่ห้าสิบบางม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไปโดยใช้เครื่องจักรหรือไม่ ก็ตามเพื่อประกอบกิจการโรงงาน ทั้งนี้ ตามประเภทหรือชนิดของโรงงานที่กำหนดในกฎกระทรวง

ฯลฯ

ฯลฯ

ตั้งแต่ห้าสิบแรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไปโดยใช้เครื่องจักรหรือไม่ก็ตาม เพื่อประกอบกิจการโรงงาน ทั้งนี้ ตามประเภทหรือชนิดของโรงงานที่กำหนดในกฎกระทรวง บพนิยามคำว่า “โรงงาน” ดังกล่าวจึงมุ่งเน้นการควบคุมการประกอบกิจการโรงงานขนาดใหญ่ ที่มีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ โรงงานนั้นจะต้องมีการใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่ห้าสิบแรงม้า หรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่ห้าสิบแรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไป สถานะความเป็น โรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒)ฯ จึงสามารถพิจารณาจากจำนวนกำลังรวม ของเครื่องจักรหรือจำนวนการใช้คนงานเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่งก็ได้ และโดยที่การแก้ไขเพิ่มเติม บพนิยามคำว่า “โรงงาน” การยกเลิกอายุใบอนุญาต และการต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน มีผลต่อสถานะใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานที่ผู้ประกอบกิจการโรงงานได้รับอนุญาตไว้เดิม การกำหนดบทเฉพาะกาลมาตรา ๒๖^๕ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒)ฯ เพื่อรองรับใบอนุญาต ประกอบกิจการโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งออกให้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒)ฯ จนกว่าจะมีการเลิกประกอบกิจการโรงงาน หรือถูกเพิกถอนใบอนุญาต จึงต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒)ฯ ด้วย

เมื่อการประกอบกิจการโรงงานที่จะถือเป็นโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒)ฯ จะต้องมีการใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่ห้าสิบแรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่ห้าสิบ แรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไป ประกอบกับพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒)ฯ ได้ยกเลิกอายุใบอนุญาตและการต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน^๕ จึงมีความจำเป็นต้อง กำหนดบทเฉพาะกาลเพื่อรองรับให้ผู้ประกอบกิจการโรงงานที่ได้รับใบอนุญาตเดิมซึ่งยังคงสถานะ ความเป็นโรงงานตามบพนิยามคำว่า “โรงงาน” ตามมาตรา ๕^๖ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒)ฯ สามารถใช้ใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานนั้นต่อไปได้ จนกว่าจะเลิกประกอบกิจการโรงงาน หรือถูกเพิกถอนใบอนุญาต เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจและรองรับ ให้ผู้ประกอบกิจการโรงงานดังกล่าวสามารถประกอบกิจการได้โดยต่อเนื่อง กรณีจึงแสดงให้เห็นว่า บทเฉพาะกาลมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒)ฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อรองรับว่า ผู้ประกอบกิจการโรงงานที่จะสามารถคงสถานะความเป็นโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒)ฯ ต่อไปได้นั้น จะต้องประกอบกิจการโรงงานที่มีองค์ประกอบตามบพนิยามคำว่า “โรงงาน” ตามพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒)ฯ จนถึงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันที่ พระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒)ฯ มีผลใช้บังคับ ด้วยเหตุนี้ หากในวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๒ การประกอบกิจการโรงงานใดมีการใช้เครื่องจักรที่มีกำลังรวมต่ำกว่าห้าสิบแรงม้าหรือใช้คนงาน

^๕มาตรา ๒๖ ใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งออกให้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานตามพระราชบัญญัติ โรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีการเลิกประกอบกิจการโรงงาน หรือถูกเพิกถอนใบอนุญาต

^๖มาตรา ๑๐ ให้ยกเลิกมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕
โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

ต่ำกว่าห้าสิบคน โรงงานนั้นย่อมไม่ถือเป็นโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒)ฯ และมีผลให้ใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานที่ออกตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่มีผลใช้บังคับในทางกฎหมายอีกต่อไป ดังนั้น โดยผลของบทเฉพาะกาลมาตรา ๒๖^๕ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒)ฯ ใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานที่ออกตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่จะถือเป็นใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒)ฯ จึงหมายถึงใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานสำหรับโรงงานที่มีการใช้เครื่องจักรที่มีกำลังรวมตั้งแต่ห้าสิบกิโลวัตต์หรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่ห้าสิบกิโลวัตต์ขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไปในวันที่พระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒)ฯ มีผลใช้บังคับเท่านั้น

ประเด็นที่สอง การที่ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้แจ้งเพิ่มจำนวนเครื่องจักรตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อให้โรงงานมีการใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่ห้าสิบกิโลวัตต์หรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่ห้าสิบกิโลวัตต์ขึ้นไป จะถือเป็นโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือไม่

เห็นว่า เมื่อได้พิจารณาในประเด็นที่หนึ่งแล้วว่า บทนิยามคำว่า “โรงงาน” ตามมาตรา ๕^๖ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้สถานะความเป็นโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงานฯ สามารถพิจารณาจากจำนวนกำลังรวมของเครื่องจักรหรือจำนวนการใช้คนงานเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่งก็ได้ ดังนั้น ตามข้อหาเรื่องนี้ จึงมีประเด็นพิจารณาเฉพาะจำนวนกำลังรวมของเครื่องจักรว่าโรงงานที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งได้ออกให้ก่อนวันที่พระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒)ฯ มีผลใช้บังคับ จะถือเป็นโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒)ฯ หรือไม่ ซึ่งต้องพิจารณาจากจำนวนกำลังรวมของเครื่องจักรที่มีการใช้ในโรงงานในวันที่พระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒)ฯ มีผลใช้บังคับ หากปรากฏว่าโรงงานใดมีการใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมต่ำกว่าห้าสิบกิโลวัตต์และผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานนั้นประสงค์จะเพิ่มจำนวนเครื่องจักรเพื่อให้มีกำลังรวมเป็นไปตามที่บทนิยามคำว่า “โรงงาน” กำหนดไว้ มาตรา ๑๙^๗ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน

^๕โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น

^๖โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

^๗มาตรา ๑๙ เมื่อผู้รับใบอนุญาตเพิ่มจำนวน เปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลงเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตเครื่องจักรที่ใช้เป็นเครื่องต้นกำลัง หรือพลังงานของเครื่องจักรเป็นอย่างอื่นแต่ไม่ถึงขั้นขยายโรงงาน หรือเพิ่มเนื้อที่อาคารโรงงานออกไป หรือก่อสร้างอาคารโรงงานเพิ่มขึ้นใหม่เพื่อประโยชน์แก่กิจการของโรงงานนั้นโดยตรง ทำให้เนื้อที่ของอาคารโรงงานเพิ่มขึ้นตั้งแต่ร้อยละห้าสิบขึ้นไป ในกรณีเนื้อที่ของอาคารโรงงานมีไม่เกินสองร้อยตารางเมตร หรือเพิ่มขึ้นตั้งแต่หนึ่งร้อยตารางเมตรขึ้นไป ในกรณีเนื้อที่ของโรงงานมีเกินกว่าสองร้อยตารางเมตร ให้แจ้งเป็นหนังสือต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่เพิ่มจำนวน เปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลงเครื่องจักร หรือเพิ่มเนื้อที่อาคารโรงงาน หรือก่อสร้างอาคารโรงงานนั้นเพิ่มขึ้น แล้วแต่กรณี และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการเพิ่มจำนวน เปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลงเครื่องจักร หรือการเพิ่มเนื้อที่อาคารโรงงาน หรือการก่อสร้างอาคารโรงงานเพิ่มขึ้นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

แจ้งเป็นหนังสือต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่เพิ่มจำนวนเครื่องจักรและต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการเพิ่มจำนวนเครื่องจักรตามที่กำหนดในกฎกระทรวงอย่างไรก็ดี นับแต่วันที่พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ มีผลใช้บังคับจนถึงปัจจุบัน ยังมิได้มีการออกกฎกระทรวงตามมาตรา ๑๙^{๑๐} แต่อย่างใด จึงยังไม่มีหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการเพิ่มจำนวนเครื่องจักรที่ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานต้องปฏิบัติเพิ่มเติมอีก จึงเห็นได้ว่า การเพิ่มจำนวนเครื่องจักรตามมาตรา ๑๙ สามารถกระทำได้โดยการแจ้งเป็นหนังสือต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่เพิ่มจำนวนเครื่องจักรและไม่ต้องผ่านการพิจารณาอนุญาตจากผู้อนุญาตเพื่อให้เครื่องจักรที่ขอเพิ่มเป็นเครื่องจักรที่ได้รับอนุญาตตามใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานเดิมแต่อย่างใด

เมื่อผู้รับใบอนุญาตได้ดำเนินการแจ้งเพิ่มจำนวนเครื่องจักรตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๙ ก่อนวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒) มีผลใช้บังคับ โดยจำนวนเครื่องจักรที่เพิ่มขึ้นนั้นมิกำลังรวมตั้งแต่ห้าสิบแรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่ห้าสิบแรงม้าขึ้นไปและกำลังรวมของเครื่องจักรดังกล่าวมีจำนวนไม่ต่ำกว่าห้าสิบแรงม้าจนถึงวันที่พระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒) มีผลใช้บังคับ การแจ้งเพิ่มจำนวนเครื่องจักรนั้นย่อมทำให้โรงงานมีสถานะความเป็นโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒) ๑

ประเด็นที่สาม การที่ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้แจ้งเพิ่มจำนวนคนงานเพื่อให้โรงงานมีการใช้คนงานตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไปจะถือเป็นโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือไม่

เห็นว่า การที่พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ มิได้กำหนดหลักเกณฑ์อันเป็นเงื่อนไขในการดำเนินการเพื่อขอแจ้งเพิ่มจำนวนคนงานให้ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานต้องปฏิบัติ และได้กำหนดห้ามการแจ้งเพิ่มจำนวนคนงานเพื่อประกอบกิจการโรงงานไว้ ประกอบกับได้พิจารณาในประเด็นที่หนึ่งแล้วว่า บทนิยามคำว่า “โรงงาน” ตามมาตรา ๕^{๑๑} แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้สถานะความเป็นโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงานฯ สามารถพิจารณาจากจำนวนกำลังรวมของเครื่องจักรหรือจำนวนการใช้คนงานเพียงอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ จึงเห็นได้ว่า ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานซึ่งประสงค์จะขอแจ้งเพิ่มจำนวนคนงานเพื่อให้เป็นไปตามองค์ประกอบของความเป็นโรงงานไม่อยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ที่มีกฎหมายกำหนดเงื่อนไขให้ต้องดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด ด้วยเหตุนี้ การแจ้งขอเพิ่มจำนวนคนงานของผู้รับใบอนุญาตเพื่อให้เป็นไปตามบทนิยามคำว่า “โรงงาน” ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒) ๑ ก่อนวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒) ๑ มีผลใช้บังคับ จึงสามารถกระทำได้

^{๑๐}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๙, ข้างต้น

^{๑๑}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานได้ดำเนินการจ้างเพิ่มจำนวน
คนงานต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติ
โรงงาน (ฉบับที่ ๒)ฯ มีผลใช้บังคับ โดยจำนวนคนงานที่เพิ่มขึ้นนั้น ทำให้โรงงานมีการใช้คนงาน
ตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไปและจำนวนคนงานดังกล่าวมีจำนวนไม่ต่ำกว่าห้าสิบคนจนถึงวันที่พระราชบัญญัติ
โรงงาน (ฉบับที่ ๒)ฯ มีผลใช้บังคับ การจ้างเพิ่มจำนวนคนงานนั้นย่อมทำให้โรงงานมีสถานะความเป็น
โรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒)ฯ

นางสาวท

(นางพงษ์สวาท กายอรุณสุทธิ์)

รองเลขาธิการฯ รักษาการแทน

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตุลาคม ๒๕๖๒